Skatteutskottets betänkande 1984/85:28

om kulturarbetarnas skatteförhållanden m. m. (prop. 1984/85:93)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas en proposition om kulturarbetarnas skatteförhållanden som bygger på kulturskattekommitténs slutbetänkande (SOU 1983:53) Kulturarbetare och uppfinnare. skatter och avgifter. Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker de med anledning av propositionen väckta motionerna. Yrkanden i ett antal motioner från allmänna motionstiden i år, avseende bl. a. inkomstutjämning för främst professionella idrottsmän, avstyrks också. Två motioner från förra riksmötet med yrkanden att konstnärsstipendier skall hänföras till A-inkomst är tillgodosedda genom propositionen och har därför inte heller ansetts böra föranleda någon åtgärd.

Mot utskottsbeslutet har anmälts fyra reservationer. Av dessa är två gemensamma för (m), (c) och (fp). En har avlämnats av (c) och (fp) och en av (m). Vidare har (c) och (fp) lämnat ett särskilt yttrande.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1984/85:93 att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623).

I propositionen behandlas ett antal skattefrågor för kulturarbetare och andra rörelseidkare.

Ett av förslagen innebär att vissa utgifter från tiden innan en verksamhet utvecklats till rörelse skall få dras av i efterhand. Utgifterna skall hänföra sig till samma år som rörelsen påbörjades eller det närmast föregående året. Förslaget gäller alla rörelseidkare men är av särskild betydelse för kulturarbetare och uppfinnare.

Ett annat förslag gäller möjligheten för kulturarbetare och andra rörelseidkare att få avdrag för arbetslokal i den egna bostaden och innebär en utvidgning av avdragsrätten. Avdrag skall sålunda medges inte bara om en särskild lokal inrättats i bostaden för rörelsen utan också om minst 800 timmars arbete utförts i bostaden under året. I det senare fallet medges schablonmässigt avdrag med 2 000 kr. resp. 4 000 kr. beroende på om arbetet utförts i egen fastighet eller i en hyresrätts- eller bostadsrättslägenhet. Vidare föreslås att ett tillägg skall göras i lagtexten för att markera den betydelse resor har i kulturarbetarnas verksamhet.

I propositionen föreslås också att all inkomst av tjänst skall utgöra A-inkomst. Förslaget innebär förbättringar för bl. a. kulturarbetare som mottar bidrag och stipendier från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden.

I propositionen konstateras slutligen att det i många fall brister i handläggningen av kulturarbetarnas deklarationer. Det förutsätts att taxeringen i fortsättningen skall bli mer enhetlig genom ökad information och överföring av deklarationer till taxeringsnämnder med särskild sakkunskap.

De ändrade skattereglerna avses gälla fr. o. m. 1986 års taxering.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928: 370)

dels att punkterna 11 och 20 av anvisningarna till 29 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i anvisningarna till 29 § skall införas två nya punkter, 12 och 18b, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Anvisningar till 29 §
11.[1] *Punkt 1 sjunde stycket av anvisningarna till 22 § tillämpas också beträffande inkomst av rörelse.*	11. *Har som arbetsrum för rörelsen använts sådan del av den skattskyldiges bostad som särskilt inrättats för ändamålet, medges avdrag för skälig del av bostadskostnaden.* *Även om särskilt arbetsrum inte inrättats medges avdrag för bostadskostnad om arbete utförts i bostaden minst 800 timmar under beskattningsåret. Vid beräkning av antalet timmar beaktas endast arbete som det med hänsyn till verksamhetens art varit motiverat att utföra i bostaden. I timantalet får jämte arbete för rörelsen även inräknas tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men är att hänföra till tjänst. Arbete som utförts av den skattskyldiges barn tillgodoräknas endast om barnet fyllt 16 år och arbete som utförts av den skattskyldiges make endast om makarna drivit rörelsen gemensamt. Avdrag medges med 2 000 kronor om arbetet utförts i bostad på den skattskyldiges egen eller hans makes fastighet och med 4 000 kronor i annat fall. Omfattar beskattningsåret annan tid än tolv månader jämkas timantalet och avdragsbeloppet med hänsyn härtill.* *Den omständigheten att avdrag medgetts enligt andra stycket för kostnad för bostad på egen fastig-*

[1] Senaste lydelse 1981: 295.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

het, medför inte att fastigheten vid tillämpning av 24, 25 och 29 §§ skall anses använd i rörelsen.

12.[2] *Vid utövande av litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet kan resor ingå som ett naturligt led i verksamheten. Kostnaderna för sådana resor är avdragsgilla i den mån de inte utgör personliga levnadskostnader.*

18 b. En fysisk person som driver rörelse har rätt till avdrag i efterhand för utgifter i verksamheten före rörelsens påbörjande. Avdraget får avse utgifter under det år då rörelsen påbörjades och det närmast föregående året, såvida rätt till omedelbart avdrag skulle ha förelegat om verksamheten redan under denna tid haft karaktär av rörelse.

Vid beräkningen av avdraget skall utgifterna minskas i den mån

1) avdrag för utgifterna har gjorts i annan förvärvskälla,

2) utgifterna inräknats i anskaffningsvärdet för tillgångar vilka tillförts rörelsen när denna påbörjades eller

3) inkomster som inte tagits upp till beskattning har uppkommit i verksamheten under den tid som avses i första stycket.

Har avdraget inte kunnat helt utnyttjas vid taxeringen för det första beskattningsåret, får resterande belopp dras av vid taxeringen för något eller några av de fem följande beskattningsåren. Avdrag medges inte för något beskattningsår med så högt belopp att underskott uppkommer i förvärvskällan.

Avdrag medges endast i den mån den skattskyldige visar att förutsättningar för avdrag föreligger.

[2] Nuvarande punkt 12 av anvisningarna till 29 § föreslås upphävd i prop. 1984/85: 70.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20.[3] Punkt 11 av anvisningarna till 22 § *äger motsvarande tillämpning beträffande* inkomst av rörelse.	20. Punkt *1 sjunde stycket och punkt* 11 av anvisningarna till 22 § *tillämpas också på* inkomst av rörelse.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

[3] Senaste lydelse 1975: 259.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 9 § 3 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §	
3 mom.[2] Inkomst utgör A-inkomst eller B-inkomst enligt följande.	
Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, *dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunalskattelagen*, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.	Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 770.
[2] Senaste lydelse 1982: 416.

3 Förslag till
Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 72 a § taxeringslagen (1956:623)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	72 a §[2]
Har taxering för inkomst eller förmögenhet som har beslutats av taxeringsnämnd icke införts i skattelängd inom föreskriven tid eller har sådan taxering införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i sådan längd, får länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten besluta om rättelse av längden i denna del. Har beskattningsbar inkomst enligt 2 § lagen (1958:295) om sjömansskatt eller enligt 1 § 2 mom. nämnda lag skattepliktig dagpenning eller det antal perioder om trettio dagar för vilka skattskyldig uppburit sådan inkomst ändrats, skall myndigheten vidtaga härav betingad rättelse av längden.	
Länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten får vidare, om inte särskilda skäl talar för att länsrätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse av taxeringen i den mån denna blivit oriktig till följd av	
1) uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration,	
2) uppenbar felaktighet i fråga om uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller statlig fastighetsskatt eller om fastighets taxeringsvärde,	
3) uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av intäkt av annan fastighet enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), beräkning av avdrag enligt 45 § första stycket kommunalskattelagen eller beräkning av garantibelopp enligt 47 § kommunalskattelagen,	
4) uppenbar felaktighet i fråga om schablonavdrag för egenavgift och avstämning av sådant avdrag eller avdrag som annars medges skattskyldig utan särskild utredning,	
5) uppenbar felaktighet i fråga om avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avräkning enligt 46 § 4 mom. kommunalskattelagen av allmänt avdrag,	
6) uppenbar felaktighet i fråga om grundavdrag eller avräkning enligt 50 § 3 mom. andra stycket kommunalskattelagen av sådant avdrag,	
7) uppenbar felaktighet i fråga om sådana förutsättningar för skattereduktion, som enligt 68 § skall antecknas i skattelängd,	
8) uppenbar felaktighet i fråga om förutsättningar för tillämpning av bestämmelserna i 11 § 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt om uppdelning av A-inkomst och B-inkomst,	
9) uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av makars och hemmavarande barns förmögenhet enligt 12 § lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,	
10) uppenbar felaktighet varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom.	10) uppenbar felaktighet varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom.

[1] Lagen omtryckt 1971:399.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.
[2] Lydelse enligt prop. 1984/85:18.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
lagen om statlig inkomstskatt har betecknats som B-inkomst *eller inkomst av tjänst, till den del denna utgörs av periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, har betecknats som A-inkomst*,	lagen om statlig inkomstskatt har betecknats som B-inkomst,

11) uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt lagen om statlig inkomstskatt.

Länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten får också, om inte särskilda skäl talar för att länsrätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse av taxeringen i de fall då denna uppenbarligen blivit för hög till följd av

1) att den skattskyldige på grund av ett felaktigt eller ofullständigt underlag, som lämnats av annan än honom själv, har taxerats för en intäkt som han inte har haft,

2) att den skattskyldige först efter taxeringsperiodens utgång har styrkt sin rätt till ett i självdeklarationen eller hos taxeringsnämnden yrkat avdrag,

3) att taxeringsnämnden inte har prövat uppgifter som varit tillgängliga för skattemyndigheterna.

Föreligger felaktighet av angivna slag får myndigheten även besluta om därav föranledd ändring av den skattskyldiges eller makens taxering i ovan angivna hänseenden.

Efter utgången av maj månad året efter taxeringsåret får rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan har gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Innan rättelse beslutas skall, om det behövs, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. Innebär ifrågasatt åtgärd enligt andra eller fjärde stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.

Beslutas rättelse eller vägras rättelse som den skattskyldige har yrkat, skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, beslutet inom två veckor tillställas den skattskyldige i den ordning som i 69 § 4 mom. föreskrivs i fråga om underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf förs genom besvär över den taxering som avses med rättelsebeslutet.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången i fråga om 1986 års taxering.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av propositionen

1984/85:282 av Rune Torwald (c) och Rolf Rämgård (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ett förslag om trygghetsfonder på sätt som angivits i motionen för *tillämpning* fr. o. m. inkomståret 1986,

2. att riksdagen definierar vad som skall avses med första kalenderår för rörelse resp. utvecklingskostnader på sätt som angivits i motionen.

1984/85:283 av Birgitta Hambraeus (c) och Karl Boo (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen anhåller hos regeringen om utredning och förslag till befrielse från skatt för kulturarbete,

2. att riksdagen beslutar att kulturskattekommitténs förslag tills vidare skall följas i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:284 av Stig Josefson m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen beslutar att i rörelse och tjänst skall kostnader för utnyttjande av egen bostad vara avdragsgilla om verksamheten i väsentlig mån hindrat lokalens användning för bostadsändamål,

2. att riksdagen beslutar att avdrag skall få göras för löpande omkostnader under de tre närmast föregående åren före en rörelses påbörjande,

3. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande inrättande av särskild referensgrupp med kulturarbetarrepresentation vid utarbetandet av riksskatteverkets information,

1984/85:285 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att avdrag enligt 29 § 19 b kommunalskattelagen skall medges för utvecklingskostnader under det år då rörelsen påbörjats och de två närmast föregående åren,

2. att riksdagen beslutar att avdragsrätt för kostnader för arbetslokal skall medges om den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden samt att annan fast lokal för verksamhetens bedrivande inte finns,

3. att riksdagen beslutar att avdrag skall medges med 4 000 kr. om arbetet utförts i egen bostad oavsett bostadstyp.

1984/85:286 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående taxeringsnämndernas sammansättning vid taxering av kulturarbetare,

2. att riksdagen beslutar att avdrag får göras för löpande kostnader som hänför sig till det kalenderår då rörelsen påbörjats samt kostnaderna under andra och tredje året före rörelsens påbörjande,

Motioner väckta vid riksmötet 1983/84

1983/84:597 av Inger Koch (m)
I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om att arbetsstipendier för konstnärlig verksamhet blir beskattade som A-inkomst.

1983/84:2075 (jfr 2074) av Linnea Hörlén (fp) och Ulla Tillander (fp)
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana åtgärder, som medför att arbetsstipendier och liknande bidrag till kulturarbetarna i skattehänseende anses vara A-inkomst.

Motioner väckta under allmänna motionstiden i år

1984/85:408 av Marianne Karlsson (c)
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av skattekonton för idrottsmän.

1984/85:487 av Rosa Östh (c) och Kersti Johansson (c)
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att avdrag skall medges för kontorslokal i anslutning till bostaden.

1984/85:1619 av Bo Lundgren (m) och Rolf Dahlberg (m)
såvitt avser yrkande
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande möjligheter för inkomstutjämning för idrottsutövare.

1984/85:1620 av Per-Richard Molén (m)
I motionen yrkas
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skattefrihet för anställdas ersättningar från förslagsverksamhet,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att utbetalade ersättningar för förslagsverksamhet icke skall påföras arbetsgivaravgifter.

1984/85:2390 av Rune Ångström (fp)
I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen begär en utredning om gynnsammare skatteregler för idrottsmän med temporärt höga inkomster så att dessa kan fördelas under en längre uttagsperiod.

Yttranden från annat utskott

Skatteutskottet har berett kulturutskottet tillfälle yttra sig över propositionen och motionerna. Kulturutskottet har avgivit två yttranden, 1984/85:4 y och 5 y. De har fogats som bilagor till betänkandet.

Utskottet

Inledning

Kulturskattekommittén avlämnade i juli 1983 sitt slutbetänkande (SOU 1983:53) Kulturarbetare och uppfinnare. Kommitténs uppgift var enligt direktiven att se över de bestämmelser som reglerade inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor för kulturarbetare och uppfinnare samt att ta upp spörsmål som kommittén fann ha ett så nära samband med skatte- och avgiftsreglerna att de borde behandlas i ett sammanhang.

Kommitténs betänkande innehöll ett flertal förslag om förändringar på skatteområdet av betydelse för framför allt kulturarbetare och uppfinnare. Några av förslagen var avsedda att gälla generellt i fråga om rörelseidkare, andra tog sikte på nämnda båda yrkeskategorier. Vid remissbehandlingen av kommittébetänkandet bemöttes förslagen positivt av de officiella organen på kulturområdet och av kulturarbetarnas organisationer, medan andra remissinstanser av bl. a. administrativa skäl var kritiska mot några av förslagen.

I den förevarande propositionen, som bygger på kommittébetänkandet, har finansministern, som framgår av det följande, godtagit en del av kritiken.

Förslagen har fått en generell utformning även om de avser skattefrågor av särskild vikt för kulturarbetarna.

Utskottet delar den av kulturskattekommittén framförda uppfattningen att kulturarbetarnas verksamhet och förutsättningarna härför företer särdrag som medför att skattereglerna i vissa hänseenden framstår som mindre väl anpassade till deras speciella arbetsförhållanden. Huvudsyftet med propositionen är att skapa förutsättningar för en mera rättvis beskattning av kulturarbetarna. Enligt utskottets mening är förslagen väl ägnade att tillgodose detta syfte utan att för den skull kraven på likformighet mellan kulturarbetare och andra skattskyldiga åsidosätts. Utskottet anser sig därför böra – i likhet med kulturutskottet – godta propositionen.

Utskottet behandlar i det följande uteslutande frågor som tas upp i de med anledning av propositionen väckta motionerna. Utskottet behandlar också vissa motioner från den allmänna motionstiden i år och därutöver också två motioner från förra riksmötet med direkt anknytning till ett av förslagen i propositionen.

Rörelsebegreppet m. m.

Kulturskattekommittén tog i sitt betänkande upp frågan huruvida ett särskilt inkomstslag borde införas för litterära och konstnärliga yrkesutövare. Kommittén fann dock att ett sådant inkomstslag skulle medföra så betydande administrativa nackdelar, bl. a. genom en omfattande omredigering av kommunalskattelagen (KL) och följdändringar i andra författningar, att kommittén avstod från att lägga ett sådant förslag. Däremot ansåg kommittén att man i KL borde ta in en bestämmelse om att litterär eller

konstnärlig verksamhet skulle anses yrkesmässigt bedriven även om ett egentligt vinstsyfte inte förelegat men verksamheten medförde eller kunde antas medföra intäkter.

Vid remissbehandlingen gjordes från flera håll gällande att ett sådant rörelsebegrepp kunde befaras medföra tillämpningsproblem och ge utrymme för missbruk.

Något förslag om ändrat rörelsebegrepp läggs inte i propositionen. Finansministern motiverar detta bl. a. med att med kommitténs förslag en verksamhet som uppenbarligen är av hobbykaraktär kunde förvandlas till rörelse efter någon enstaka försäljning och att detta skulle ge utrymme för manipulationer.

Birgitta Hambraeus och Karl Boo (båda c) anser att det finns starka skäl överväga att befria kulturarbete helt eller delvis från skatt och begär i motion 283 en utredning i sådant syfte. I avvaktan på resultatet av en utredning bör – menar de – ett särskilt inkomstslag införas för kulturarbetare.

Som tidigare nämnts har kulturskattekommittén avvisat tanken på att hänföra konstnärlig verksamhet till ett särskilt inkomstslag. En majoritet av remissinstanserna har godtagit kommitténs bedömning.

Som framgår av kulturutskottets yttrande 4 y avser kulturutskottet att i ett kommande betänkande om kulturbudgeten för budgetåret 1984/85 ta upp den övergripande frågan om kulturarbetarnas villkor till närmare behandling. I samband därmed får utskottet anledning behandla även två av skatteutskottet till kulturutskottet överlämnade, motionsvis väckta utredningsyrkanden avseende bl. a. kulturarbetarnas skatter och avgifter. I det sammanhanget aktualiseras alltså ånyo frågan om ett särskilt inkomstslag för kulturarbetarna. Skatteutskottet anser för sin del att kulturarbetarnas speciella skatteproblem bör lösas på annat sätt än genom införande av ett särskilt inkomstslag eller ett särskilt rörelsebegrepp för kulturarbetare. Med hänsyn härtill och då en befrielse från skatt helt eller delvis för vissa yrkesgrupper skulle strida mot kravet på rättvisa och likformighet vid taxeringen avstyrker utskottet motion 283 såvitt nu är i fråga.

Bokföring och deklaration

Kulturskattekommitténs förslag innebar att bokföringsreglerna för kulturarbetare med en årsomsättning under 20 basbelopp skulle förenklas. I räkenskaperna skulle, vid sidan av uttag, bara behöva redovisas vad som kontant flutit in och getts ut. Också denna del av betänkandet mötte kritik vid remissbehandlingen av andra instanser än dem som företrädde kulturområdet. Något förslag om särskilda bokförings- och deklarationsregler har inte lagts i propositionen.

Birgitta Hambraeus och Karl Boo (båda c) yrkar i motion 283 att kommitténs förslag genomförs.

Skatteutskottet delar finansministerns, kulturutskottets och åtskilliga remissinstansers bedömning att ett införande av särskilda bokföringsregler för en viss kategori inkomsttagare skulle vara ägnat att komplicera regelsystemet. Frågan om en särbehandling av vissa grupper skattskyldiga i detta hänseende diskuterades utförligt under förarbetena till bokföringslagen. Därvid konstaterades att alla rörelseidkare i praktiken måste föra räkenskaper och att det skulle vara meningslöst att undanta mindre rörelseidkare från bokföringsskyldigheten, eftersom de skatterättsliga bestämmelserna ändå uppställde bestämda krav på noteringar och redovisning av resultat och ställning.

Som finansministern framhåller ställs på det stora flertalet kulturarbetare med måttliga intäkter i verksamheten inte några långtgående krav på bokföring och uppgifter vid taxeringen.

Av propositionen framgår att bokföringsnämnden visat intresse för en utvärdering av de nuvarande bokföringsreglerna för småföretagarnas del. Noteras bör också att 1980 års företagsskattekommitté nyligen lagt fram ett förslag om en s. k. staketmodell för enskilt bedriven näringsverksamhet, som – om det antas – torde förutsätta en omprövning av frågan vilka bokföringsregler som skall gälla för småföretagare.

Med hänsyn till det anförda avstyrker skatteutskottet motion 283 också i denna del. Utskottet förutsätter, i likhet med kulturutskottet, att i enlighet med kulturskattekommitténs förslag en informationsskrift för kulturarbetare färdigställs med uppgifter om bokföringsreglernas tillämpning och de beskattningsregler som har direkt samband med dessa.

Utvecklingskostnader

Tidigare gällde som grundprincip i svensk beskattningsrätt att man vid den skattemässiga inkomstberäkningen endast beaktade sådana kostnader som hänförde sig till det aktuella räkenskapsåret. Från denna grundregel har avsteg gjorts genom särskilda bestämmelser. Exempel härpå utgör reglerna om förlustavdrag.

I propositionen föreslås på grundval av kulturskattekommitténs förslag en rätt till avdrag för utgifter som belöper på tid innan en verksamhet utvecklats till rörelse. Avdraget får avse uteslutande löpande omkostnader som hänför sig till det kalenderår då rörelsen påbörjats och det närmast föregående året och skall utnyttjas mot rörelseintäkter under de sex första rörelseåren. För att hindra missbruk har föreskrivits att avdraget inte får leda till underskott i förvärvskällan något av åren.

I motionerna 283 av Birgitta Hambraeus och Karl Boo (båda c), 284 av Stig Josefson m. fl. (c), 285 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) och 286 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) begärs en utvidgning av avdragsmöjligheterna. Enligt motionärerna bakom motionerna 283, 284 och 286 bör avdragsrätten – i enlighet med kulturskattekommitténs förslag – omfatta löpande kostnader

under det år då rörelsen påbörjats och tre år dessförinnan, medan motionärerna bakom motion 285 begränsat sitt yrkande till utvecklingskostnader som hänför sig till det första rörelseåret och två år dessförinnan. Rune Torwald och Rolf Rämgård (båda c), som anser den i propositionen föreslagna tidsramen vara i knappaste laget, yrkar i motion 282 att riksdagen lämnar en definition på begreppen "kalenderår då rörelsen påbörjats" och "utvecklingskostnader". Enligt motionärernas uppfattning bör med det förra uttrycket förstås det år då den skattskyldige första gången uppbär en ersättning som överstiger kostnader för egna utlägg i form av material, resor och uppehälle utom hemorten. Till utvecklingskostnader bör enligt deras mening hänföras också resekostnader och ökade levnadskostnader vid vistelse utom hemorten.

Vad först angår sistnämnda yrkande vill utskottet erinra om att med utvecklingskostnader enligt propositionen skall förstås alla löpande kostnader som hänför sig till verksamheten i fråga och som skulle ha varit avdragsgilla det år de lagts ned om verksamheten redan då hade bedömts som rörelse. Med denna vida definition av begreppet måste som utvecklingskostnader naturligtvis räknas såväl kostnader för resor och uppehälle – nödvändiga för verksamheten – som andra i en rörelse omedelbart avdragsgilla utgifter. Frågan när en rörelse skall ha påbörjats är enligt utskottets mening av den arten att den rimligen bör avgöras i varje särskilt fall. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motion 282 i denna del. Någon särskild åtgärd med anledning av motionen finner utskottet inte påkallad.

Kulturskattekommitténs förslag om avdrag för utvecklingskostnader har vid remissbehandlingen fått ett övervägande positivt mottagande. Från instanser som företräder skatteadministrationen har emellertid uttalats att en rätt att i efterhand dra av löpande kostnader som hänför sig till tidigare beskattningsår och som i förekommande fall bör kvittas mot tidigare intäkter i verksamheten med nödvändighet kommer att innebära stora kontrollproblem och att reglerna därför bör göras snävare än enligt kommitténförslaget. Skatteutskottet delar – i likhet med kulturutskottet – denna uppfattning. I valet mellan en tvåårsgräns och en ettårsgräns har utskottet ansett sig böra stanna för det senare alternativet. Utskottet har därvid bl. a. beaktat att det här rör sig om lagstiftning som skall gälla generellt och som innebär en nyhet i svensk skatterätt. Det kan därför finnas särskild anledning att i inledningsskedet iaktta viss försiktighet. En omprövning kan naturligtvis bli aktuell då närmare erfarenheter vunnits av reglernas praktiska tillämpning.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna 283–286 i denna del.

Arbetslokal i egen bostad

Frågor rörande rätt till avdrag för arbetsrum i egen bostad bedöms för närvarande mycket restriktivt i praxis. I princip har krävts att rummet varit

avskilt från bostaden i övrigt eller inrett så att det i stort sett inte kunnat utnyttjas som bostad.

Förslaget i propositionen innebär en utvidgning av avdragsrätten i inkomstslaget rörelse. Liksom i dag skall avdrag medges om en särskild lokal inrättats för rörelsen i bostaden. En bestämmelse härom har tagits in i anvisningarna till 29 § KL. Avdrag skall emellertid också medges om den skattskyldige utfört minst 800 timmars arbete i bostaden under året. I det senare fallet medges avdrag enligt schablon med antingen 2000 kr. eller 4000 kr. beroende på om arbetet utförts i egen fastighet eller i hyres- eller bostadsrättslägenhet. I timantalet får jämte arbete för rörelsen även inräknas tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men är att hänföra till tjänst.

Yrkandet i motionerna 283 av Birgitta Hambraeus och Karl Boo (båda c) och 284 av Stig Josefson m. fl. (c) överensstämmer med kulturskattekommitténs förslag och innebär att i inkomstslagen rörelse och tjänst kostnader för utnyttjande av egen bostad skall vara generellt avdragsgilla, om verksamheten i väsentlig mån hindrat lokalens användning för bostadsändamål. I fråga om tjänst tillkommer kravet att arbetsgivaren inte tillhandahållit lokal. Motionärerna bakom motion 285, Knut Wachtmeister m. fl. (m), anser att kostnader för arbetslokal alltid skall vara avdragsgilla i rörelse om den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden och annan fast lokal för rörelsen saknas. Samma motionärer yrkar också att schablonavdraget för arbetsrum i egen bostad skall utgöra 4000 kr. oavsett bostadstyp. Rosa Östh och Kersti Johansson (båda c) slutligen yrkar i motion 487 att kostnader för kontorslokal i anslutning till bostad skall vara avdragsgilla.

Som framhålls i propositionen har nuvarande praxis i fråga om avdrag för arbetsrum i egen bostad den fördelen att avdragsrätten kan prövas mot bakgrund av vissa lätt konstaterbara omständigheter och varje utvidgning av den nuvarande avdragsrätten den nackdelen att den kan väntas medföra en ytterligare belastning på skatteadministrationen. Som kulturutskottet framhåller kan den nuvarande ordningen när det gäller kulturarbetare inte anses godtagbar i andra fall än sådana där den konstnärliga verksamheten bedrivs i ateljéform och där alltså möjligheterna att använda arbetslokalen för bostadsändamål är ytterst begränsade. I sådana fall medges redan i dag avdrag för arbetsrum.

Från rättvisesynpunkt måste det därför anses angeläget att man inför bestämmelser som i högre grad än hittills tillgodoser kravet på likformighet mellan olika kategorier skattskyldiga. Den i propositionen föreslagna ordningen, som knyter avdragsrätten till antalet utförda arbetstimmar i den egna bostaden, finner utskottet tillfredsställande och bättre ägnad att tillgodose kravet på enkelhet än den av kulturskattekommittén föreslagna ordningen. Denna förutsätter nämligen att man även fortsättningsvis undersöker om och i vilken omfattning en arbetslokal kunnat användas för bostadsändamål. Samma kritik kan i viss mån riktas mot förslaget i motion

285, som för avdragsrätt bl. a. förutsätter att den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden. Vad slutligen angår yrkandet i motion 487 får det anses vara i stort sett tillgodosett genom förslaget i propositionen.

Med det anförda och då utskottet anser det rimligt med ett lägre schablonavdrag i det fall arbetet utförts i egen bostad tillstyrker utskottet propositionen. Utskottet avstyrker följaktligen samtliga motioner såvitt nu är i fråga.

A-inkomst och B-inkomst

Förslaget i propositionen innebär att all inkomst av tjänst skall hänföras till A-inkomst. Härigenom kommer vissa bidrag från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden, vilka hittills utgjort B-inkomst, att utgöra A-inkomst och alltså bli föremål för helt individuell beskattning.

Två motioner från förra riksmötet, 597 av Inger Koch (m) och 2075 av Linnea Hörlén och Ulla Tillander (båda fp), vilka innehåller yrkanden att arbetsstipendier och liknande bidrag till kulturarbetare skall räknas som A-inkomst, är härigenom tillgodosedda. Någon åtgärd med anledning av motionerna är således inte påkallad.

Enhetlig taxering m. m.

Kulturskattekommittén föreslog att speciella taxeringsnämnder skulle inrättas för granskning av kulturarbetarnas deklarationer.

Enligt propositionen bör kulturarbetare normalt taxeras av sådana särskilda nämnder som taxerar skattskyldiga med komplicerade inkomstförhållanden. Vidare skall enligt uttalande i propositionen förutsättningarna för en enhetlig taxering förbättras genom specialinriktad information från riksskatteverket (RSV).

Birgitta Hambraeus och Karl Boo (båda c) yrkar i motion 283 att kommittéförslaget genomförs, medan Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) i motion 286 begär att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i de särskilda nämnderna bör ingå ledamöter med god inblick i kulturarbetarnas villkor. Stig Josefson m. fl. (c) slutligen begär i motion 284 också ett tillkännagivande. Det går ut på att en särskild referensgrupp med representanter från kulturarbetarna utses som kan överlägga med RSV vid utarbetandet av den specialinriktade information som enligt propositionen skall utgå från RSV.

Som framgår av propositionen är frågan om den framtida taxeringsorganisationen för närvarande föremål för överväganden inom skatteförenklingskommittén. Mot den bakgrunden är utskottet – i likhet med departementschefen och på av honom anförda skäl – inte berett att nu medverka till införandet av speciella nämnder för kulturarbetare. Utskottet avstyrker följaktligen motion 283 i denna del.

Vad härefter angår motionerna 284 och 286 innebär enligt utskottets

mening de uttalanden som görs i propositionen en tillfredsställande garanti för att taxeringarna kommer att bli så enhetliga som möjligt och att kulturarbetarnas speciella förhållanden kommer att beaktas i taxeringsarbetet. I likhet med kulturutskottet vill skatteutskottet understryka önskvärdheten och betydelsen av att i de särskilda nämnderna ingår ledamöter med god inblick i kulturarbetarnas förhållanden och att RSV utan dröjsmål medverkar till att förbättra kulturarbetarnas beskattningssituation genom råd och anvisningar ägnade att främja en materiellt riktig och likformig tillämpning av den nya lagstiftningen. Som kulturutskottet också framhåller bör det ankomma på verket att pröva hur det skall tillföras erforderlig sakkunskap för att kunna fullgöra de nya uppgifterna. Med det anförda avstyrker skatteutskottet också motionerna 284 och 286 i denna del.

Förslaget i propositionen avseende kostnader för resor i konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet innebär i huvudsak en kodifiering av gällande praxis och föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Inte heller i övrigt har utskottet något att invända mot propositionen. Med hänsyn till att 45 § KL fr. o. m. 1986 års taxering, dvs. den taxering då de nya bestämmelserna skall tillämpas första gången, kommer att innehålla endast ett stycke, föreslår utskottet en redaktionell ändring i 72 a § i förslaget till lag om ändring i taxeringslagen.

Övrigt

I flera motioner framställs yrkanden av innebörd att vissa yrkeskategorier, företrädesvis professionella idrottsmän med temporärt höga inkomster, skall ha möjlighet att fördela sina inkomster jämnare i tiden genom att göra skattefria avsättningar till trygghetsfonder eller liknande. Det gäller motionerna 282 av Rune Torwald och Rolf Rämgård (båda c), 408 av Marianne Karlsson (c), 1619 av Bo Lundgren och Rolf Dahlberg (båda m) och 1984/85:2390 av Rune Ångström (fp).

Så sent som i höstas avstyrkte utskottet ett yrkande av samma innehåll som i motion 282. Utskottet framhöll därvid att problem av den art som aktualiserades i motionen inte minst av administrativa skäl borde lösas på annat sätt än genom införande av en rätt till skattefria fondavsättningar. Utskottet, som vidhåller denna uppfattning, vill i sammanhanget erinra om att företagsskattekommittén lagt fram förslag om en modell för beskattning av näringsverksamhet som bygger på grundtanken att i verksamheten uppkommen vinst som står kvar i verksamheten bara skall beskattas med en lågprocentig, proportionell statlig skatt. Denna metod ger näringsidkaren stora möjligheter att ackumulera vinst i verksamheten och kommer, om den antas, att innebära att åtskilliga resultatreglerande åtgärder i beskattningen kan undvaras. Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Utskottet har slutligen att ta ställning till motion 1620 av Per-Richard

Molén (m). Motionären anser att anställdas ersättningar för förslagsverksamhet bör undantas från skatte- och avgiftsplikt.

Med anledning av motionen vill utskottet endast erinra om att den fråga som motionären aktualiserar är föremål för överväganden inom innovationsskatteutredningen. Någon åtgärd med anledning av motionen är enligt utskottets mening därför inte påkallad, varför utskottet avstyrker bifall till den.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skattebefrielse för kulturarbetare*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:283 yrkande 1,
2. beträffande *rörelsebegreppet och särskilt inkomstslag för kulturarbetare*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:283 yrkande 2 i denna del.
3. beträffande *bokföring och deklaration*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:283 yrkande 2 i denna del.
4. beträffande *utvecklingskostnader*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:282 yrkande 2, 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:284 yrkande 2, 1984/85:285 yrkande 1 och 1984/85:286 yrkande 2 bifaller proposition 1984/85:93 i denna del,
5. beträffande *arbetslokal i egen bostad*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:284 yrkande 1, 1984/85:285 yrkandena 2 och 3 och 1984/85:487 bifaller propositionen i denna del.
6. beträffande *A-inkomst och B-inkomst*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84:597 och 1983/84:2075 bifaller propositionen i denna del,
7. beträffande *enhetlig taxering*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:284 yrkande 3 och 1984/85:286 yrkande 1 bifaller propositionen i denna del,
8. beträffande *inkomstutjämning genom fondavsättning*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:282 yrkande 1, 1984/85:408, 1984/85:1619 yrkande 2 och 1984/85:2390,
9. beträffande *förslagsverksamhet*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1620,
10. beträffande *propositionen i övrigt och lagförslagen*
    att riksdagen med bifall till propositionen antar de vid propositionen fogade förslagen till
    a. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
    b. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

c. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623) med den ändringen att 72 a § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
72 a §	
Har taxering – – – – – – – – – – – – – – – – av längden. Länsstyrelsen eller – – – – – – – – – – – – – – – – fastighets taxeringsvärde,	
3) uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av intäkt av annan fastighet enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), beräkning av avdrag enligt 45 § *första stycket* kommunalskattelagen eller beräkning av garantibelopp enligt 47 § kommunalskattelagen,	3) uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av intäkt av annan fastighet enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), beräkning av avdrag enligt 45 § kommunalskattelagen eller beräkning av garantibelopp enligt 47 § kommunalskattelagen,
4) uppenbar felaktighet – – – – – – – – – – – – – – – – med rättelsebeslutet.	

Stockholm den 26 mars 1985

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s)*, Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s)*, Karl Björzén (m)*, Kjell Johansson (fp), Lars Hedfors (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s) och Erkki Tammenoksa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Utvecklingskostnader (mom. 4)

1. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Kulturskattekommitténs förslag" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Det primära syftet med den förevarande propositionen är att genom speciella skatteregler beakta en särskild yrkeskategoris – kulturarbetarnas – särpräglade arbetsförhållanden. Denna kategori rörelseidkare driver sin

verksamhet med andra bevekelsegrunder och oftast under helt andra ekonomiska förutsättningar än rörelseidkare i allmänhet. Utskottet finner det tillfredsställande att regeringen nu lagt ett förslag som ger möjlighet till avdrag för kostnader vilka uppkommit innan en rörelse påbörjas. Den i propositionen föreslagna tidsgränsen anser utskottet däremot vara alltför snävt tilltagen. Om en avdragsrätt av den här arten inte skall förfela sitt syfte bör den rimligen omfatta även sådana löpande kostnader som ligger längre tillbaka i tiden än ett år. Endast därigenom kan avdragsrätten på ett mer avgörande sätt underlätta en kulturarbetares situation i initialskedet av verksamheten.

Utskottet har övervägt om tidsgränsen bör sättas vid två eller tre år före rörelsens påbörjande och ansett sig böra stanna för det förra alternativet. En tvåårsgräns överensstämmer för övrigt med det förslag som på sin tid lades fram av företagsskatteberedningen och som bemöttes positivt av det helt övervägande antalet remissinstanser. Förslag om en utvidgning av tidsgränsen bör så snart som möjligt föreläggas riksdagen. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna 283–286.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:93 i denna del och motionerna 1984/85:285 yrkande 1, 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:284 yrkande 2 och 1984/85:286 yrkande 2 hos regeringen begär förslag om utvidgning av rätten till avdrag för utvecklingskostnader i enlighet med vad utskottet anfört.

2. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Kulturskattekommitténs förslag" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Vad härefter angår frågan om den tidsgräns som bör gälla för rätten till avdrag för utvecklingskostnader vilka uppkommit före rörelsens början vill utskottet framhålla följande:

Det primära syftet med den förevarande propositionen är att genom speciella skatteregler beakta en särskild yrkeskategoris – kulturarbetarnas – särpräglade arbetsförhållanden. Denna kategori rörelseidkare driver sin verksamhet med andra bevekelsegrunder och oftast under helt andra ekonomiska förutsättningar än rörelseidkare i allmänhet. Utskottet finner det tillfredsställande att regeringen nu lagt ett förslag som ger möjlighet till avdrag för kostnader vilka uppkommit innan en rörelse påbörjas. Den i propositionen föreslagna tidsgränsen anser utskottet däremot vara alltför snävt tilltagen. Om en avdragsrätt av den här arten inte skall förfela sitt syfte bör den rimligen omfatta även sådana löpande kostnader som ligger längre tillbaka i tiden än ett år. Endast därigenom kan avdragsrätten på ett mer avgörande sätt underlätta en kulturarbetares situation i initialskedet av verksamheten.

Utskottet har övervägt om tidsgränsen bör sättas vid två eller tre år före rörelsens påbörjande och ansett sig böra stanna för det senare alternativet. Det sammanlagda beloppet avseende "gamla kostnader" bör enligt utskottets mening i förekommande fall kvittas mot tidigare intäkter i verksamheten inklusive naturligtvis det sammanlagda beloppet av vad som aktiverats i räkenskaperna.

Utskottet är medvetet om att en tidigareläggning av tidsgränsen för avdrag avseende kostnader från tidigare år kan innebära vissa kontrollproblem, särskilt som lagstiftningen är avsedd att gälla generellt i fråga om rörelseidkare i allmänhet. De nackdelar som detta kan innebära skall emellertid vägas mot de enligt utskottets mening betydande fördelar som en avdragsrätt för utvecklings- och etableringskostnader måste innebära inte bara för kulturarbetare utan även för andra rörelseidkare.

Med det anförda anser utskottet sig böra förorda att riksdagen hos regeringen begär förslag så snart som möjligt om utvidgning av rätten till avdrag för utvecklingskostnader i enlighet med vad utskottet anfört. Härigenom anser utskottet sig ha besvarat motionerna.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:93 i denna del och motionerna 1984/85:284 yrkande 2, 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:285 yrkande 1 och 1984/85:286 yrkande 2 hos regeringen begär förslag om utvidgning av rätten till avdrag för utvecklingskostnader i enlighet med vad utskottet anfört.

Arbetslokal i egen bostad (mom. 5)

3. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 15 med "Från rättvisesynpunkt" och slutar på s. 16 med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Den praxis som utbildat sig i fråga om avdrag för arbetsrum i egen bostad leder enligt utskottets mening inte till en likformig och materiellt godtagbar taxering. Utskottet anser det därför angeläget att regler införs som bättre än de nu gällande tillgodoser kulturarbetarnas möjligheter att erhålla avdrag för lokalkostnader i egen bostad.

Kulturskattekommitténs förslag omfattade både inkomstslagen rörelse och tjänst och innebar att avdrag skulle medges om den i bostaden bedrivna verksamheten i väsentlig mån förhindrat att det för arbetet använda utrymmet kunnat i normal omfattning användas jämväl för bostadsändamål. Om verksamheten i endast mer begränsad omfattning inkräktat på annat utnyttjande av rummet skulle avdragsrätt inte föreligga. Enligt utskottets mening är en sådan utformning av avdragsrätten bättre ägnad att leda till en materiellt riktig och likformig taxering. Utskottet anser sig därför böra

biträda förslaget i motion 284. Utskottets ställningstagande innebär att också yrkandet i motion 285 kan anses tillgodosett.

Förslag om avdragsrätt för arbetslokal bör så fort som möjligt föreläggas riksdagen. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat samtliga i detta avsnitt behandlade motioner.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen och motionerna 1984/85:284 yrkande 1, 1984/85:283 yrkande 2 i denna del, 1984/85:285 yrkande 2 och 1984/85:487 samt med avslag på motion 1984/85:285 yrkande 3 hos regeringen begär förslag om avdrag för arbetslokal i egen bostad utformat i enlighet med vad utskottet anfört.

Inkomstutjämning genom fondavsättning (mom. 8)

4. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Så sent" och slutar med "samtliga motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

För vissa inkomsttagare – detta gäller inte minst professionella idrottsutövare – som under några få verksamma år uppbär extremt höga inkomster utgör marginalskatterna ett stort problem. För att denna kategori inkomsttagare skall kunna bo kvar i Sverige bör enligt utskottets mening införas en möjlighet till inkomstutjämning genom avdragsgill avsättning av medel till en särskild fond. Dessa medel skall sedan kunna disponeras fr. o. m. den tidpunkt då den idrottsliga verksamheten upphör eller då den ger ett sämre ekonomiskt utrymme. En sådan möjlighet till skatteuppskov är enligt utskottets mening särskilt angelägen mot bakgrund av de numera mycket begränsade möjligheterna att med avdragsrätt vid taxeringen teckna pensionsförsäkringar. Utskottet anser sig således böra förorda att riksdagen hos regeringen begär utredning av frågan om rätt för bl. a. professionella idrottsmän och andra med temporärt höga inkomster att göra skattefria avsättningar till särskilda konton. Med det anförda är motionerna 282, 402, 1619 yrkande 2 och 2390 tillgodosedda.

dels att utskottet under mom. 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2390 samt med anledning av motionerna 1984/85:1619 yrkande 2, 1984/85:282 yrkande 1 och 1984/85:408 hos regeringen begär utredning av frågan om rätt för professionella idrottsmän och andra med temporärt höga inkomster att göra skattefria fondavsättningar i enlighet med vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Enhetlig taxering m. m. (mom. 2, 7 och 8)

Stig Josefson (c), *Ingemar Hallenius* (c) och *Kjell Johansson* (fp) anför:

Kulturarbetaren är i beskattnings- och socialavgiftshänseende att anse som rörelseidkare trots att villkoren och förutsättningarna för hans verksamhet många gånger och på olika sätt är annorlunda än för andra företagare. Hans verksamhet och förutsättningarna för denna företer sålunda särdrag som medför att skattereglerna i vissa hänseenden framstår som mindre väl anpassade till hans situation. De förslag som läggs fram i propositionen måste med hänsyn härtill hälsas med tillfredsställelse. Vi anser det emellertid angeläget att kulturarbetarnas villkor blir föremål för fortsatt uppmärksamhet. Enligt vår mening finns det anledning att mer ingående pröva frågor av den art som aktualiserats i vissa av motionerna och som gäller bl. a. inkomst- och rörelsebegreppet för kulturarbetare.

Kulturutskottet kommer senare i vår att i samband med behandlingen av kulturbudgeten behandla den övergripande frågan om kulturarbetarnas villkor. I samband därmed kommer kulturutskottet – som framgår av dess yttrande – också att pröva kulturarbetarnas skatte- och avgiftsfrågor. Mot den bakgrunden har vi ansett oss böra avstå från att nu ställa ytterligare yrkanden i fråga om kulturarbetarnas beskattning. Vi vill emellertid särskilt understryka angelägenheten av att skatte- och avgiftsreglerna får en likformig och rättvis tillämpning. Vi anser således i likhet med motionärerna bakom motion 284 att en särskild referensgrupp bör tillsättas och att däri bör ingå representanter för kulturområdet vilka kan överlägga med och bistå RSV i samband med utarbetandet av den särskilda information som verket enligt förslaget i propositionen skall utge. Vi anser det också i likhet med motionärerna bakom motion 286 angeläget att i de särskilda nämnder som skall taxera kulturarbetare ingår ledamöter med god inblick i kulturabetarnas speciella villkor.

Bilaga 1

Kulturutskottets yttrande 1984/85:4 y

om kulturarbetarnas skatteförhållanden m. m. (prop. 1984/85:93)

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 5 februari 1985 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1984/85:93 om kulturarbetarnas skatteförhållanden m. m. jämte ett antal motioner och motionsyrkanden.

Utskottet behandlar vissa av motionsyrkandena i sitt yttrande KrU 1984/85:5 y till skatteutskottet om vissa skatte- och avgiftsfrågor på idrottsområdet, m. m.

I förevarande yttrande behandlar utskottet motion 1983/84:597, motion 1983/84:2075, motion 1984/85:282 yrkande 2, motion 1984/85:283, motion 1984/85:284 yrkandena 1, 2 och 3, motion 1984/85:285, motion 1984/85:286 yrkandena 1 och 2 samt motion 1984/85:487.

Skatteutskottet har med eget yttrande samt med samtycke av kulturutskottet till detta utskott överflyttat två motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen, nämligen yrkande 4 i motion 1984/85:284 och yrkande 3 i motion 1984/85:286. Yrkandena, som avser frågan om ett fortsatt reformarbete för att bl. a. förbättra kulturarbetarnas skatteförhållanden, kommer att behandlas av kulturutskottet i ett kommande betänkande om kulturbudgeten för 1985/86.

Motion 1984/85:1620, som avser beskattning m. m. av ersättning från förslagsverksamhet, föranleder inte något yttrande från kulturutskottets sida.

Kulturutskottet

Allmänt

Det förslag som läggs fram i propositionen om kulturarbetarnas skatteförhållanden m. m. grundar sig på kulturskattekommitténs slutbetänkande (SOU 1983:53) Kulturarbetare och uppfinnare – skatter och avgifter. Kommittén tillsattes år 1979 på hemställan av riksdagen efter förslag av kulturutskottet.

Förslagen i propositionen till ändrade skatteregler har fått en generell utformning och berör således inte enbart kulturarbetare. Förslagen avser emellertid skattefrågor som är särskilt viktiga för kulturarbetarna. Då utskottet i det följande yttrar sig över propositionen och de med anledning av denna väckta motionerna sker utskottets bedömning främst från denna utgångspunkt.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att de i propositionen framlagda förslagen synes vara ägnade att leda till en mera rättvis beskattning av

kulturarbetarna. Det är därför angeläget att beslut nu tas med anledning av förslagen.

Som framhålls i propositionen har varken från kulturarbetarnas eller kulturskattekommitténs sida gjorts gällande att statsmakterna vid beskattningen skulle ekonomiskt stödja kulturarbetarna. Utskottet delar självfallet uppfattningen att stöd till kulturarbetarna inte skall ges genom beskattningssystemet. Denna uppfattning står inte i motsättning till det förhållandet att frågan om reglerna för kulturarbetarnas skatter och avgifter har nära samband med den övergripande frågan om kulturarbetarnas villkor. Den senare frågan kommer utskottet att närmare behandla i sitt kommande betänkande om kulturbudgeten för budgetåret 1985/86. Utskottet får anledning att i betänkandet behandla även frågor som rör skatter och avgifter för kulturarbetare, eftersom utskottet i detta kommer att ta ställning till bl. a. de båda motionsyrkanden som skatteutskottet med eget yttrande överlämnat till kulturutskottet och som avser bl. a. skatter och avgifter (yrkande 4 i motion 1984/85:284 och yrkande 3 i motion 1984/85:286). Därvid aktualiseras ånyo den av kulturskattekommittén diskuterade frågan om man skall införa ett särskilt inkomstslag för inkomst av litterär eller konstnärlig verksamhet. I kommitténs betänkande redovisas de skäl som finns mot att införa ett särskilt inkomstslag för sådan verksamhet. Utskottet måste i förevarande sammanhang konstatera att den hittills gjorda utredningen inte kan läggas till grund för ett införande av ett särskilt inkomstslag för sådan inkomst. Ett yrkande härom i motion 1984/85:283 (c) måste därför avstyrkas (yrkande 2 delvis).

Ett annat i samma motion framställt yrkande om befrielse från skatt för kulturarbetare vill kulturutskottet se som uttryck för det förhållandet att många kulturarbetare har sådana ekonomiska villkor att de har ringa eller ingen skatteförmåga. Som nyss angetts kommer kulturarbetarnas villkor att behandlas i det kommande betänkandet om kulturbudgeten. Motionsyrkandet avstyrks (yrkande 1).

Bokföring och deklaration

Kulturskattekommittén föreslog att bokföringsreglerna för kulturarbetare med en årsomsättning under 20 basbelopp skulle förenklas. Vid sidan av uttag skulle i räkenskaperna bara behöva tas upp vad som kontant flutit in och getts ut. Motsvarande ändringar skulle göras vid beskattningen.

I propositionen föreslås att nuvarande regler för bokföring och deklaration behalls.

I motion 1984/85:283 (c) yrkas att kommitténs förslag skall genomföras.

Utskottet vill erinra om att det stora flertalet kulturarbetare har mattliga intäkter i sin verksamhet – mindre än 20 basbelopp – och att, som närmare redovisas i propositionen (s. 12), det i allmänhet inte ställs några långtgående krav på bokföring och uppgifter vid taxeringen. Enligt kommitténs förslag skulle kulturarbetaren ha möjlighet att växla mellan redovisning enligt

bokföringsmässiga grunder och kontantprincipen. Sådana byten kräver invecklade regler för att hindra inte avsedda beskattningseffekter. Totalt sett skulle regelsystemet kompliceras om förslaget genomfördes, anförs det i propositionen.

Med hänsyn till det nu anförda och till vad i propositionen redovisas om att bokföringsregler m. m. för småföretagare aktualiserats genom nyligen framlagda utredningsförslag förordar utskottet att skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet (yrkandet 2 delvis).

Kulturutskottet, som hyser förståelse för att kulturarbetarna trots allt kan uppfatta bokföringsreglerna som invecklade, konstaterar med tillfredsställelse det positiva gensvar som tanken på en särskild informationsskrift till kulturarbetarna från bokföringsnämnden fått. Utskottet förutsätter att en sådan skrift utarbetas.

Rörelsebegreppet

Utskottet vill inte motsätta sig att nuvarande principer för bedömningen av om en litterär eller konstnärlig verksamhet utgör rörelse bibehålls.

Utvecklingskostnader

Regeringen föreslår på grundval av kommittéförslaget att rätt till avdrag införs för vissa utgifter för tiden innan en verksamhet utvecklats till rörelse. Avdrag skall få göras för löpande omkostnader som hänför sig till det kalenderår då rörelsen påbörjas och det närmast föregående året. Avdraget skall utnyttjas mot rörelseintäkter under de sex första rörelseåren och får inte leda till underskott något av åren.

Kommittén föreslog att avdrag även för kostnader under det andra och tredje året före rörelsens början skulle få göras.

Utskottet biträder förslaget att möjligheterna till avdrag för utgifter från tiden innan en verksamhet fått karaktär av rörelse skall utvidgas.

I propositionen anges (s. 16) att det är oundvikligt att det skisserade förslaget leder till kontrollproblem. Möjligheterna att klarlägga om den skattskyldige tidigare har haft några inkomster i verksamheten är t. ex. ofta mycket små. Starka skäl talar därför för att hänsyn tas enbart till omkostnader under den närmaste tiden före rörelsens start, anförs det i propositionen.

De i propositionen anförda skälen framstår som bärande. Utskottet föreslår därför att skatteutskottet med tillstyrkande av regeringens förslag avstyrker yrkanden i vilka förordas en tidsmässigt mer långtgående avdragsrätt, nämligen dels yrkande 2 delvis i motion 1984/85:283 (c), yrkande 2 i motion 1984/85:284 (c) och yrkande 2 i motion 1984/85:286 (fp), dels yrkande 1 i motion 1984/85:285 (m).

Ett i motion 1984/85:282 (c) framställt yrkande avser en definitionsfråga,

som enligt utskottets mening främst är av skatteteknisk art och som därför inte föranleder något utskottets yttrande (yrkande 2).

Kostnader för arbetslokal i egen bostad

Nuvarande praxis då det gäller rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för arbetsrum i egen bostad är restriktiv. Detta gäller både inkomst av tjänst och av rörelse. I fråga om sistnämnda inkomstslag föreslås i propositionen viss utvidgning av avdragsrätten.

Lagtekniskt föreslås till en början att det i ett första stycke i en ny anvisningspunkt i 1 till 29 § kommunalskattelagen tas in en regel som är avsedd att återge dagens praxis. För avdragsrätt skall krävas att som arbetsrum för rörelse använts sådan del av den skattskyldiges bostad som särskilt inrättats för ändamålet. Om så är fallet skall avdrag medges för skälig del av bostadskostnaden.

Motionärerna bakom motionerna 1984/85:283 (c) och 1984/85:284 (c) vill att avdragsrätt skall medges – både då det gäller rörelse och tjänst – om verksamheten i väsentlig mån hindrat lokalens användning för bostadsändamål. I fråga om tjänst skall enligt motion 1984/85:283 också kravas att arbetsgivaren inte tillhandahållit lokal. Även den andra motionen, 1984/85:284, torde syfta till införandet av ett sadant krav. Motionernas yrkanden överensstammer med det förslag som lagts fram av kulturskattekommittén.

Som framhålls i propositionen är en klar fördel med nuvarande praxis att avdragsrätten kan provas mot bakgrund av vissa lätt konstaterbara omständigheter. Där framhålls också att denna praxis i flertalet fall ger ett materiellt godtagbart resultat. Något behov finns därför inte att – som kommittén föreslagit – generellt sänka kraven för avdragsrätt, anförs det i propositionen.

Utskottet vill framhålla att en sådan regel som den i propositionen föreslagna och som således är avsedd att återge nuvarande praxis måste anses godtagbar då det gäller konstnärlig verksamhet som bedrivs i ateljéform. I sådana fall kan ateljén i allmänhet inte alls eller i varje fall i endast obetydlig omfattning utnyttjas för bostadsändamål. Därmed får enligt utskottets mening och i överensstämmelse med vad som anförs i propositionen förutsättningarna för avdragsrätt anses vara uppfyllda. För andra kulturarbetare kan regeln uppenbarligen inte leda till ett resultat som framstår som rimligt. Problemet exemplifieras i propositionen. En författare som använder ett rum i bostaden som arbetsrum torde inte utan vidare få rätt till avdrag för kostnaden, något som han däremot torde kunna räkna med om han hyr ett rum "på stan". Enligt utskottets mening finns det inte skäl att i avdragshänseende göra åtskillnad mellan dessa båda fall. Avdragsrätt bör medges i båda fallen. I propositionen har också föreslagits en kompletterande regel, som kan få tillämpning i förstnämnda fall. Även den regeln föreslås få generell giltighet för rörelseidkare. Utskottet, som i det följande tar upp

frågan om utformningen av den kompletterande regeln, anser sig med hänsyn till det anförda böra godta huvudregeln.

Den kompletterande regeln föreslås få i huvudsak följande innehåll (p. 11 andra stycket anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen).

Även om särskilt arbetsrum inte inrättats medges avdrag för bostadskostnad om arbete utförts i bostaden minst 800 timmar under beskattningsåret. Vid beräkning av antalet timmar beaktas endast arbete som det med hänsyn till verksamhetens art varit motiverat att utföra i bostaden. I timantalet får jämte arbete för rörelsen även inräknas tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men är att hänföra till tjänst. Arbete som utförts av den skattskyldiges barn tillgodoräknas endast om barnet fyllt 16 år och arbete som utförts av den skattskyldiges make endast om makarna drivit rörelsen gemensamt. Avdrag medges med 2 000 kronor om arbetet utförts i bostad på den skattskyldiges egen eller hans makes fastighet och med 4 000 kronor i annat fall.

Motionärerna bakom motion 1984/85:285 (m) vill ha en annan utformning av den kompletterande regeln. De vill att avdrag skall medges om den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden samt att annan fast lokal för verksamhetens bedrivande inte finns (yrkande 2). Vidare föreslås att avdrag skall medges med 4 000 kr. om arbetet utförts i egen bostad oavsett bostadstyp (yrkande 3).

Enligt utskottets mening är den i propositionen valda konstruktionen av avdragsregeln att föredra framför den i motionen föreslagna. Om motionärernas förslag genomförs skulle detta enligt utskottets mening innebära att man ställer alltför stora krav på den skattskyldige i de fall då denne har en tidsmässigt arbetskrävande rörelse medan däremot kraven blir alltför lindriga i fall då rörelsen har en begränsad omfattning och således ger utrymme för ett långtgående utnyttjande av arbetsrummet för bostadsändamål. Samtidigt vill utskottet erinra om att det även med den av motionärerna valda konstruktionen krävs att verksamheten skall betraktas som rörelse och den får således inte endast vara av hobbykaraktär. Utskottet anser således att en regel som anknyter till den absoluta tiden för utnyttjandet av arbetsrummet är att föredra. Den i propositionen föreslagna regeln bör godtas. Liksom det av motionärerna framlagda förslaget kräver denna regel en bedömning av verksamhetens omfattning. En prövning av under vilken tid arbete utförts i bostaden måste nämligen göras. Det särskilda villkor som gäller för kulturarbetarnas skapande – många gånger kan ett intensivt och långvarigt arbete visa sig vara ofruktbart och inte leda till något resultat som kan avläsas i form av produktion – måste enligt utskottets mening beaktas vid denna prövning. Det är därför, som utskottet närmare berör i det följande, av stor vikt att taxeringsmyndigheterna har god kunskap om kulturarbetarnas arbetsvillkor.

Utskottet ser det som betydelsefullt att det föreslås en bestämmelse som innebär att i timantalet får jämte arbete för rörelse även inräknas tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men är att hänföra till tjänst.

Bestämmelsen kan få särskild betydelse för de fria kulturarbetarna. Dessa har inte sällan vid sidan av rörelsen uppdrag, där intäkterna skattemässigt hänförs till inkomst av tjänst. Uppdragen har i regel nära samband med rörelsen. Utskottet anser att för kulturarbetarnas del begreppet "tillfälligt arbete" måste ges en vid tolkning. Enligt utskottets mening kan det för denna grupp ofta vara fråga om ett tillfälligt arbete även då ett uppdrag är tidsmässigt krävande och ger relativt höga intäkter.

I propositionen framhålls att, eftersom de avdrag som kan komma i fråga avser relativt blygsamma belopp, taxeringsnämndens prövning bör inriktas på om den skattskyldige över huvud taget är berättigad till avdrag och inte på avdragets storlek. Förslaget om schablonbelopp – 2 000 eller 4 000 kr. – har utformats mot denna bakgrund. Med hänsyn till föreliggande avdragsrätt för räntor på fastighetslånen godtar utskottet regeringsförslaget i denna del.

Utskottet godtar också regeringsförslaget att de nya reglerna bör gälla enbart vid beräkning av inkomst av rörelse. Vid denna bedömning beaktar utskottet att det i enlighet med det ovan sagda kommer att finnas visst utrymme för fritt arbetande konstnärer att få avdrag för arbetsrum, trots att viss del av deras inkomst kommer från tillfälliga uppdrag, där inkomsten skall taxeras som inkomst av tjänst. I fråga om rätten till avdrag för arbetsrum i egen bostad inom denna förvärvskälla är någon ändring inte avsedd att göras. Här gäller således även i fortsättningen den praxis som kommit till uttryck i bl. a. ett antal rättsfall år 1975.

I enlighet med det i det föregående anförda föreslår utskottet – såvitt avser utskottets beredningsområde – att skatteutskottet tillstyrker förslaget i propositionen och avstyrker motion 1984/85:283 yrkande 2 i här aktuell del, motion 1984/85:284 yrkande 1 och motion 1984/85:285 yrkandena 2 och 3.

I motion 1984/85:487 (c) yrkas att egenföretagare skall medges avdrag för kontorslokal i anslutning till bostaden.

I den mån yrkandet inte berörts av utskottets ställningstagande i det föregående föranleder detta inte något särskilt yttrande från kulturutskottet, eftersom yrkandet i huvudsak berör andra grupper av rörelseidkare än kulturarbetare.

Resekostnader

Efter förord av lagrådet föreslås att det – i stället för i 29 § 1 mom. kommunalskattelagen som föreslagits i lagrådsremissen – tas in en ny punkt 12 av anvisningarna till nämnda paragraf om rätt till avdrag för resor i bl. a. konstnärlig verksamhet. Beträffande innebörden av den i lagrådsremissen föreslagna bestämmelsen anför lagrådet att avsikten närmast torde vara att göra klart att skattskyldiga med bl. a. litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet ofta har behov av resor för att förvärva och bibehålla intäkterna i sin verksamhet och att avdragsrätten för kostnaderna härför skall

prövas enligt samma grunder som gäller i fråga om annan verksamhet (prop. s. 120).

Utskottet anser att propositionsförslaget bör tillstyrkas.

A-inkomst och B-inkomst

I allmänhet räknas inkomst av tjänst som A-inkomst. Som B-inkomst räknas emellertid periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt. Vissa bidrag m. m. från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden utgör därför B-inkomst trots att bidragen m. m. enligt särskilda bestämmelser är pensionsgrundande. Som B-inkomst räknas vidare bl. a. periodiska utbetalningar från juridiska personer och från förutvarande make.

I fråga om A-inkomster är beskattningen helt individuell. Makars B-inkomster sambeskattas däremot om de uppgår till 5 000 kr. eller mer.

I propositionen föreslås att all inkomst av tjänst skall hänföras till A-inkomst.

Utskottet föreslår att förslaget genomförs. Om så blir fallet kommer bl. a. en författare eller konstnär som får ett arbetsstipendium från författarfonden eller konstnärsnämnden att få en behandling som gör att nettoutbytet efter skatt av stipendiet inte blir beroende av makes inkomst. Som framhålls i propositionen kan nettot nu bli mycket litet, nämligen om vederbörande är gift med en höginkomsttagare.

Utskottet vill framhålla att ett genomförande av den föreslagna ändringen inte påverkar reglerna om sjukpenning eller tilläggspension.

Ett bifall till propositionsförslaget medför att de under allmänna motionstiden 1984 väckta motionerna 1983/84:597 (m) och 1983/84:2075 (fp,c) blir tillgodosedda.

Enhetlig taxering

I kommunalskattekommitténs betänkande har påvisats att åtskilliga skattebestämmelser kan vara svårpraktiserade, särskilt för de taxeringsnämnder som mera undantagsvis möter problemen eller eljest inte har någon större erfarenhet av de villkor och betingelser, varunder många kulturarbetare verkar. Omotiverade skönstaxeringar liksom oriktigt vägrade avdrag har påvisats för kommittén. En olikartad praxis hos taxeringsnämnderna har också visats förekomma.

Den gjorda utredningen visar enligt utskottets mening att det är befogat med insatser för att få till stånd en större enhetlighet då det gäller kulturarbetarnas taxering. Även motionsvägen tas fragan upp, nämligen i motionerna 1984/85:283 (c), 1984/85:284 (c) och 1984/85:286 (fp). Frågan behandlas även i motion 1984/85:285 (m), dock utan att något uttryckligt yrkande framställs i denna del.

Kulturskattekommittén föreslog att speciella taxeringsnämnder skulle

inrättas för att granska kulturarbetarnas deklarationer och att det i dessa nämnder skulle ingå ledamöter som har god kännedom om kulturarbetarnas förhållanden.

Med hänsyn till att den framtida taxeringsorganisationen för närvarande utreds hyser utskottet förståelse för att regeringen inte nu föreslår regler om speciella nämnder för kulturarbetare. Det pågående utredningsarbetet får emellertid inte tas till intäkt för att skjuta frågan om åtgärder för en mer enhetlig taxering av kulturarbetare på framtiden. Som framhålls i propositionen bör utvecklingen mot att allt fler kulturarbetare taxeras i särskilda nämnder fortsätta och även bland de särskilda nämnderna bör en koncentration kunna ske; i propositionen anges att man i några fall skapat nämnder som uteslutande taxerar vissa grupper av kulturarbetare. Det är också i hög grad önskvärt att det i nämnderna ingår ledamöter med god inblick i kulturarbetarnas förhållanden. I propositionen framhålls att man dessutom så långt möjligt bör försöka ordna det så att granskningen ombesörjs av tjänstemän som är specialiserade på området.

I propositionen utvecklas närmare den viktiga uppgift riksskatteverket har när det gäller att verka för en större enhetlighet vid taxeringen. Utskottet vill understryka betydelsen av att riksskatteverket utan dröjsmål medverkar till att förbättra kulturarbetarnas beskattningssituation genom att utfärda råd och anvisningar i syfte att främja en riktig och enhetlig tillämpning av skattelagstiftningen för kulturarbetarna. En förutsättning för att riksskatteverket på ett tillfredsställande sätt skall kunna leva upp till kraven i här aktuellt avseende är naturligtvis att myndigheten själv har sakkunskap på området. Hur denna sakkunskap skall tillföras myndigheten får i första hand prövas av denna. Därvid bör även övervägas om det är motiverat att, som föreslås i motion 1984/85:284, inrätta en särskild referensgrupp med kulturarbetarrepresentation.

Enligt utskottets mening bör – med hänsyn till vad som anförs i propositionen – syftet med de här behandlade motionsyrkandena, yrkande 2 delvis i motion 1984/85:283, yrkande 3 i motion 1984/85:284 och yrkande 1 i motion 1984/85:286, kunna bli tillgodosett utan någon riksdagens åtgärd med anledning av yrkandena.

Stockholm den 28 februari 1985

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp) och Eva Hjelmström (vpk).

Avvikande meningar

1. Frågan om särskilt inkomstslag för litterär eller konstnärlig verksamhet

Karl Boo (c), Stina Gustavsson (c), Jan-Erik Wikström (fp) och Eva Hjelmström (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Som framhålls" och slutar "(yrkande 2 delvis)" bort ha följande lydelse:

Som framhålls (= utskottet 14 rader) motion 1984/85:286). Utskottet vill dock redan i detta sammanhang framhålla att det finns befogad anledning utreda om man skall införa ett särskilt inkomstslag för inkomst av litterär eller konstnärlig verksamhet, eftersom kulturarbetarna arbetar under helt andra villkor än de som gäller för näringsidkare i allmänhet. I förevarande sammanhang konstaterar utskottet att den av kulturskattekommittén gjorda utredningen inte kan läggas till grund för ett omedelbart införande av ett särskilt inkomstslag för inkomst av litterär eller konstnärlig verksamhet. Ett yrkande härom i motion 1984/85:283 (c) måste därför avstyrkas (yrkande 2 delvis).

I avvaktan på resultatet av en utredning av angivet slag måste utskottet vid prövningen av de i propositionen framlagda förslagen utgå från det nuvarande regelsystemet bl. a. då det gäller inkomstslag.

2. Utvecklingskostnader

Ingrid Sundberg (m), Karl Boo (c), Tore Nilsson (m), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Gunnel Liljegren (m) och Jan-Erik Wikström (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "I propositionen" och på s. 4 slutar "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Motionsvägen har det inte väckts någon gensaga mot förslaget i propositionen att möjligheterna till avdrag för utgifter från tiden innan en verksamhet fått karaktär av rörelse skall utvidgas. Tvärtom har det i fyra motioner från företrädare för moderata samlingspartiet, centern och folkpartiet yrkats på en tidsmässigt mera långtgående avdragsrätt än vad regeringen föreslagit. I motionerna föreslås att avdrag för löpande omkostnader skall få göras inte bara för det kalenderår då rörelsen påbörjas och det närmast föregående året utan även för kostnader som hänför sig till andra och – i tre av motionerna – tredje året före rörelsens början.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det, i enlighet med vad kulturskattekommittén förordat, är motiverat att gå längre i avdragsrätt än vad regeringen föreslagit. En bildkonstnär, författare eller annan fri kulturarbetare som skall etablera en egen verksamhet har ofta mycket stora svårigheter att klara sig, särskilt under de första verksamhetsåren. Det är därför viktigt att samhället även i här aktuellt avseende undviker att i onödan försvåra den ekonomiska situationen för honom. Generösa avdragsregler för utvecklingskostnader är därför motiverade. I propositionen anges att det är

oundvikligt att kulturskattekommitténs förslag leder till kontrollproblem. Utskottet anser att svårigheterna i detta avseende inte får överdrivas. Den skattskyldige måste naturligtvis visa hur stora kostnaderna varit och att de avsett verksamheten. Han måste även lämna noggranna uppgifter om kostnadernas art och storlek samt om tidigare intäkter. Den skattskyldige bör också, som kammarrätten i Jönköping angett i sitt remissyttrande, kunna upplysa om eventuella tjänsteanställningar inom samma verksamhetsområde och därvid ange huruvida avdrag för kostnader varom här är i fråga, tidigare medgetts i inkomstslaget tjänst.

Utskottet anser således att en längre gående avdragsrätt än vad regeringen föreslagit bör införas. Avdrag bör lämpligen få göras för löpande omkostnader som hänför sig till det kalenderår då rörelsen påbörjas och de närmast föregående tre åren. Detta innebär att utskottet anser att skatteutskottet bör tillstyrka yrkande 2 delvis i motion 1984/85:283 (c), yrkande 2 i motion 1984/85:284 (c) och yrkande 2 i motion 1984/85:286 (fp). I huvudsak tillgodoses härigenom även yrkande 1 i motion 1984/85:285 (m), där en ett år kortare avdragsrätt föreslagits.

3. Kostnader för arbetslokal i egen bostad

Ingrid Sundberg, Tore Nilsson, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet vill" och på s. 6 slutar "yrkandena 2 och 3" bort ha följande lydelse:

Då det gäller rätt till avdrag för arbetslokal i egen bostad framhålls det i propositionen att det är en klar fördel med nuvarande praxis att avdragsrätten kan prövas mot bakgrund av vissa lätt konstaterbara omständigheter. I propositionen framhålls också att denna praxis i flertalet fall ger ett materiellt godtagbart resultat. Något behov finns därför inte att generellt sänka kraven för avdragsrätt, anförs det i propositionen.

Utskottet delar den sålunda redovisade uppfattningen. Samtidigt är det uppenbart att det behövs en kompletterande regel för att man skall kunna tillgodose intresset av att bl. a. vissa kulturarbetare – exempelvis författare eller bildkonstnärer – skall kunna få rätt till avdrag för arbetsrum utan att de skall tvingas hyra rum "på stan". Med utgångspunkt i att en kompletterande regel också införs för att tillgodose avdragsbehovet i angivna fall godtar utskottet propositionens huvudregel.

Den kompletterande regeln föreslås i propositionen få i huvudsak följande innehåll (p. 11 andra stycket anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen).

Även om särskilt arbetsrum inte inrättats medges avdrag för bostadskostnad om arbete utförts i bostaden minst 800 timmar under beskattningsåret. Vid beräkning av antalet timmar beaktas endast arbete som det med hänsyn till verksamhetens art varit motiverat att utföra i bostaden. I timantalet får jämte arbete för rörelsen även inräknas tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men är att hänföra till tjänst. Arbete som utförts av

den skattskyldiges barn tillgodoräknas endast om barnet fyllt 16 år och arbete som utförts av den skattskyldiges make endast om makarna drivit rörelsen gemensamt. Avdrag medges med 2 000 kronor om arbetet utförts i bostad på den skattskyldiges egen eller hans makes fastighet och med 4 000 kronor i annat fall.

Motionärerna bakom motion 1984/85:285 (m) vill ha en annan utformning av den kompletterande regeln. De vill att avdrag skall medges om den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden samt annan fast lokal för verksamhetens bedrivande inte finns (yrkande 2). Vidare föreslås att avdrag skall medges med 4 000 kr. om arbetet utförts i egen bostad oavsett bostadstyp.

Utskottet kan inte acceptera regeringens förslag då det gäller den kompletterande avdragsregeln. Regeln framstår som mycket exakt men kommer enligt utskottets mening i praktiken att ge mycket stort utrymme för taxeringsmyndigheternas fria skön. Därtill kommer att regeln kan medföra att myndigheterna anser sig ha anledning att göra ingående undersökningar av en familjs utnyttjande av sin bostad, något som av familjen kan uppfattas som integritetsinskränkande. Till närmare utveckling av det anförda vill utskottet framhålla att det måste vara utomordentligt svårt att avgöra om en författare arbetat minst 800 timmar i sitt arbetsrum inom bostaden och i vilken utsträckning "det med hänsyn till verksamhetens art" varit motiverat att utföra arbetet i bostaden. För att bedöma timantalet kan det behövas ingående utredning om utnyttjandet av det rum som använts för rörelsen.

Utskottet anser att den i motionen valda regelkonstruktionen i praktiken blir lättare att tillämpa samtidigt som den kan bedömas leda till godtagbara konsekvenser i avdragshänseende. För att avdrag skall få göras krävs att verksamheten kan klassificeras som rörelse. Den får således inte vara av ren hobbykaraktär. Eftersom det enligt motionsförslaget inte får finnas annan fast lokal för verksamhetens bedrivande kan det i allmänhet inte bereda några större svårigheter för taxeringsmyndigheterna att avgöra om den huvudsakliga delen av rörelsen bedrivs inom bostaden.

I propositionen framhålls att, eftersom de avdrag som kan komma i fråga avser relativt blygsamma belopp, taxeringsnämndens prövning bör inriktas på om den skattskyldige över huvud taget är berättigad till avdrag och inte på avdragets storlek. Förslaget om schablonbelopp – 2 000 eller 4 000 kr. – har utformats mot denna bakgrund.

Utskottet anser att det inte finns skäl att - sedan begränsningarna i avdragsrätt i fråga om räntor fullt ut trätt i kraft – göra någon differentiering av avdragsbeloppet beroende på ägareförhållandena i fråga om den fastighet vari bostaden är belägen.

I enlighet med det i det föregående anförda föreslår utskottet – såvitt avser utskottets beredningsområde – att skatteutskottet tillstyrker motion 1984/85:285 yrkandena 2 och 3. Propositionen bör jämkas i enlighet härmed. Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker motion 1984/85:283 yrkande 2 i här aktuell del samt motion 1984/85:284 yrkande 1.

Bilaga 2

Kulturutskottets yttrande 1984/85:5 y

om vissa skatte- och avgiftsfrågor på idrottsområdet, m. m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 5 februari 1985 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över bl. a. vissa motionsyrkanden som avser vissa skatte- och avgiftsfrågor på idrottsområdet m. m., nämligen motion 1984/85:282 yrkande 1, motion 1984/85:313 yrkandena 2, 4 och 5, motion 1984/85:408, motion 1984/85:1619 yrkandena 1 och 2 samt motion 1984/85:2390.

Kulturutskottet

Beskattningen av idrottsmän med temporärt höga inkomster

I flera motioner – 1984/85:282 (c), 1984/85:408 (c), 1984/85:1619 (m) och 1984/85:2390 (fp) – framställs yrkanden som med smärre variationer i huvudsak syftar till att i första hand professionella idrottsmän som under ett fåtal år har mycket höga inkomster skall få möjlighet att göra skattefria avsättningar till någon form av trygghetsfonder och på så sätt kunna fördela sina inkomster jämnare i tiden. I flera av motionerna framhålls att skattebestämmelser av angivet slag skulle kunna leda till att idrottsmännen stannade i Sverige i stället för att, som nu ofta sker, emigrera.

På hemställan av skatteutskottet har riksdagen tidigare under riksmötet avslagit ett motionsyrkande med samma syfte som de nu aktuella. I skatteutskottets betänkande, SkU 1984/85:2 (s. 22), framhålls att de problem som aktualiserats i den då behandlade motionen borde man inte minst av administrativa skäl söka lösa på annat sätt än genom införande av en rätt till skattefria fondavsättningar.

Enligt kulturutskottets mening finns det inte skäl till ett ändrat ställningstagande i den här aktuella frågan. Motionsyrkandena bör därför avstyrkas (yrkande 1 i motion 1984/85:282, motion 1984/85:408, yrkande 2 i motion 1984/85:1619 och motion 1984/85:2390). Utskottet vill i detta sammanhang nämna att utskottet inom kort i ett betänkande om idrott, rekreation och turism kommer att behandla bl. a. ett motionsyrkande om elitidrottsmännens villkor.

Schablonavdrag för kostnader vid ersättningar i samband med ideellt arbete, m. m.

Riksskatteverket har meddelat anvisningar om beskattning av ersättningar m. m. i samband med idrottslig verksamhet (RSFS 1980:28). Anvisningarna

innehåller också bestämmelser om avdrag för kostnader i idrottsverksamheten. Om idrottsutövaren själv svarat för större delen av kostnaderna för den idrottsliga verksamheten kan som alternativ till avdrag med på sedvanligt sätt styrkta kostnader enligt vissa i anvisningarna angivna regler avdrag medges med schablonbelopp. Schablonavdraget får uppgå till högst 3 000 kr., nämligen i fall då bruttoinkomsten uppgår till mer än 4 000 kr.

Schablonavdraget är avsett att täcka samtliga avdragsgilla kostnader för den idrottsliga verksamheten med undantag för resor till och från träning och tävlingar på den vanliga verksamhetsorten. Underskott får inte uppkomma vid tillämpning av schablonavdraget.

I motion 1984/85:1619 (m) föreslås en höjning av schablonavdraget fr. o. m. 1986 års taxering till 5 000 kr. (yrkande 1). Även i motion 1984/85:313 (c) yrkas att schablonavdraget höjs till nämnda belopp. Yrkandet innefattar också krav på att schablonavdraget skall få göras även av andra ideellt arbetande personer än sådana som är verksamma inom idrottsrörelsen (yrkande 2).

De redovisade anvisningarna om schablonavdrag för utgifter i samband med idrottslig verksamhet utfärdades år 1980. Utskottet anser att det kan finnas skäl att till följd av kostnadsutvecklingen justera upp såväl maximibeloppet, 3 000 kr., som de schablonavdrag som får göras då bruttoinkomsten är lägre än 4 000 kr. Frågan om en sådan uppjustering får i första hand prövas av riksskatteverket, som utfärdat de nuvarande anvisningarna. Självfallet kan det inom kort väntade regeringsförslaget om förenklad deklaration liksom möjligen även andra förslag som grundar sig på skatteförenklingskommitténs arbete få viss betydelse för såväl rätten till det här behandlade schablonavdraget som storleken av sådant avdrag. Enligt utskottets mening framstår det inte som erforderligt med någon riksdagens åtgärd i här aktuellt avseende. Motion 1984/85:1619 yrkande 1 samt motion 1984/85:313 yrkande 2 i här aktuell del bör därför avstyrkas.

Då det gäller frågan om vilken personkrets som skall ha rätt till ett schablonavdrag av här aktuellt slag vill kulturutskottet framhålla följande.

Utskottet har i olika sammanhang och senast i sitt tidigare under riksmötet avgivna betänkande KrU 1984/85:5 starkt understrukit betydelsen för vårt samhällsliv av de ideella insatser som ett stort antal människor gör inte bara inom idrottsrörelsen utan även inom övriga folkrörelser. De ersättningar som utgår är i många fall ytterst begränsade till beloppet och ofta närmast av symbolisk natur. Samtidigt uppstår inte sällan kostnader för den enskilde som är minst av samma storleksordning som den utgående ersättningen. Eftersom det, som kulturutskottet framhållit i ovannämnda betänkande, är viktigt att frivilliga insatser inom folkrörelserna uppmuntras måste taxeringsreglerna vara sådana att den enskilde upplever dem som rimliga. Kostnaderna för verksamhet av här aktuellt slag kan ibland vara svåra att precisera och är därtill inte sällan uppdelade på småposter, som det kan vara svårt att kräva en detaljredovisning av. Den av riksskatteverket valda schablonmetoden för

idrottsverksamhet framstår för kulturutskottet som lämplig då det gäller att åstadkomma ett acceptabelt beskattningsresultat i här aktuella fall. Denna synpunkt gäller under förutsättning att det rör sig om avdrag som inte avsevärt överstiger den nivå som gällande anvisningar anger.

Utskottet anser i enlighet med det anförda att det inte finns anledning att göra åtskillnad mellan insatser inom idrottsrörelsen och insatser inom andra folkrörelser. Utskottet förutsätter därför att riksskatteverket överväger frågan om en utvidgning av tillämpningsområdet för anvisningarna om schablonavdrag för ersättningar m. m. i samband med idrottslig verksamhet till att avse även ersättningar i samband med annan ideell verksamhet. Det synes inte erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen i aktuell del (motion 1984/85:313 yrkande 2 delvis).

Skatteavdrag för biinkomster inom idrottsrörelsen

Riksskatteverket har lagt fram ett betänkande med förslag om skatteavdrag för biinkomster (RSV:s Rapport 1983:3).

I motion 1984/85:313 (c) framhålls att ett genomförande av förslaget skulle medföra en betydande administrativ börda för idrottsrörelsen. Motionärerna yrkar därför att de föreslagna bestämmelserna inte skall gälla för idrottsrörelsen.

Utskottet, som inhämtat att riksskatteverkets rapport remissbehandlats, anser att den fortsatta beredningen av rapporten inte bör föregripas. Utskottet anser därför att skatteutskottet bör avstyrka motionsyrkandet (yrkande 4).

Beskattningen av ideella föreningar

Motionärerna bakom motion 1984/85:313 (c) vill att riksdagen skall begära att en översyn/utredning av samtliga skatteregler för ideella organisationer kommer till stånd snarast möjligt.

Riksdagen begärde på hemställan av skatteutskottet våren 1984 en översyn av beskattningsreglerna för de ideella föreningarna (SkU 1983/84:38, rskr. 1983/84:276). I proposition 1984/85:8 lade regeringen fram förslag om vissa lättnader i beskattningen av sådana föreningar. Förslaget bifölls av riksdagen (SkU 1984/85:7, rskr. 1984/85:6). I propositionen redovisade regeringen skäl för att inte nu tillsätta en kommitté för att se över de av riksdagen aktualiserade frågorna; bl. a. hänvisades till mervärdeskatteutredningens arbete och till att en kommitté tillsatts för att se över arvs- och gåvobeskattningen. Riksdagen avslog vid behandlingen av propositionen ett motionsyrkande om att riksdagen skulle vidhålla sin tidigare begäran hos regeringen om översyn av gällande skatteregler för ideella föreningar. Riksdagens beslut fattades i november 1984.

Kulturutskottet anser att det inte nu finns skäl till omprövning av

riksdagens ställningstagande. Motionen bör därför enligt utskottets mening avstyrkas i motsvarande del (yrkande 5).

Stockholm den 28 februari 1985

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Eva Hjelmström (vpk) och Jan Hyttring (c).

Avvikande meningar

1. Beskattningen av idrottsmän med temporärt höga inkomster

Ingrid Sundberg (m), Tore Nilsson (m), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp) och Jan Hyttring (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar "På hemställan" och slutar "elitidrottsmännens villkor" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner de i motionerna framförda synpunkterna värda beaktande. Mot bakgrund inte minst av att en rad svenska toppidrottsmän och artister under senare år av skatteskäl ansett sig tvingade att bosätta sig utomlands bör frågan om skattefri avsättning till någon form av trygghetsfonder erhålla en snabb lösning. Kulturutskottet anser således att frågan bör utredas och att förslag därefter bör föreläggas riksdagen. Utskottet förordar att skatteutskottet föreslår riksdagen att med anledning av motionsyrkandena som sin mening ger regeringen till känna vad kulturutskottet anfört (yrkande 1 i motion 1984/85:282, motion 1984/85:408, yrkande 2 i motion 1984/85:1619 och motion 1984/85:2390).

2. Schablonavdrag i samband med idrottslig verksamhet

Ingrid Sundberg, Tore Nilsson, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "De redovisade" och slutar "därför avstyrkas" bort ha följande lydelse:

De redovisade (= utskottet fem rader) än 4 000 kr.

Enligt kulturutskottets mening bör skatteutskottet med anledning av motion 1984/85:1619 yrkande 1 samt motion 1984/85:313 yrkande 2 i här aktuell del som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Schablonavdrag i samband med ideell verksamhet

Stina Gustavsson (c) och Jan Hyttring (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utskottet anser" och slutar "yrkande 2 delvis)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser (= utskottet tre rader) andra folkrörelser. Utskottet anser därför att frågan bör övervägas om en utvidgning av tillämpningsområdet för anvisningarna om schablonavdrag för ersättningar m. m. i samband med idrottslig verksamhet till att avse även ersättningar i samband med annan ideell verksamhet. Skatteutskottet bör enligt kulturutskottets mening med anledning av motion 1984/85:313 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna vad kulturutskottet anfört.

Innehåll

Sammanfattning 1
Propositionen 1
Lagförslagen 3
Motionerna 9
Yttranden från annat utskott 10
Utskottet
Inledning 11
Rörelsebegreppet m. m. 11
Bokföring och deklaration 12
Utvecklingskostnader 13
Arbetslokal i egen bostad 14
A-inkomst och B-inkomst 16
Enhetlig taxering m. m. 16
Övrigt 17
Hemställan 18
Reservationer
Utvecklingskostnader 19
Arbetslokal i egen bostad 21
Inkomstutjämning genom fondavsättning 22
Särskilt yttrande 23
Kulturutskottets yttrande 4 y 24
Kulturutskottets yttrande 5 y 35

minab/gotab Stockholm 1985 82515